

O CZYM PAMIĘTAĆ PO STRACIE BLISKIEJ OSOBY

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

listopad 2024

SPIS TREŚCI

- 04 WYDANIE KARTY ZGONU
- 05 URZĄD STANU CYWILNEGO - AKT ZGONU
- 06 MIEJSCE POCHÓWKU
- 07 ŚWIADCZENIA NA WYPADEK ŚMIERCI
- 10 URLOP OKOLICZNOŚCIOWY
- 11 SPADEK
- 13 ZAMKNIĘCIE ZOBOWIĄZAŃ KONSUMENCKICH ZMARŁEGO
- 19 KOPERTA „NA WSZELKI WYPADEK”

W p r o w a d z e n i e

Formalności związane ze śmiercią bliskiej osoby obejmują nie tylko organizację pogrzebu. Istotne jest uregulowanie zobowiązań, które pozostawił po sobie zmarły, w tym rozwiązanie umów z bankiem, ubezpieczycielem, dostawcą prądu czy usług telekomunikacyjnych. Wiele z tych kwestii wymaga odpowiedniego działania i zgromadzenia niezbędnej dokumentacji. Warto wiedzieć, które instytucje należy poinformować oraz jakie prawa Ci przysługują.

Ten poradnik jest dla osób, które chcą dowiedzieć się:

1. gdzie zebrać dokumenty niezbędne do dopełnienia czynności urzędowych?
2. o czym należy pamiętać przy organizacji pogrzebu?
3. jakie świadczenia przysługują najbliższym na wypadek śmierci?
4. kto dziedziczy po zmarłym?
5. jak zamknąć dotychczasowe zobowiązania czy zawarte umowy konsumenckie?

WYDANIE KARTY ZGONU

Najbardziej potrzebnym dokumentem do uporządkowania spraw po śmierci drugiej osoby jest akt zgonu wystawiany przez Urząd Stanu Cywilnego. Sporządzany jest on na podstawie karty zgonu.

Karta zgonu – jest dokumentem potwierdzającym zgon osoby zmarłej. Służy do ubiegania się o wystawienie kolejnego dokumentu – aktu zgonu, który sporządza Urząd Stanu Cywilnego (USC). W zależności od miejsca i okoliczności śmierci (szpital, wypadek, w wyniku przestępstwa) kartę zgonu może wystawić lekarz, a także ratownik medyczny lub inne odpowiednie służby.

Jeśli śmierć nastąpiła w innym miejscu, np. w domu – należy powiadomić lekarza rodzinnego lub lekarza pogotowia ratunkowego.

Karta zgonu zawiera informacje dotyczące osoby zmarłej. Powinny się w niej znaleźć:

- » imiona, nazwisko, nazwisko rodowe,
- » data i miejsce urodzenia,
- » data zgonu,
- » płeć,
- » numer PESEL,
- » przyczyna zgonu,
- » miejsce zgonu, miejsce znalezienia zwłok,
- » informacje o osobie stwierdzającej zgon.

Dlaczego to ważne?

Karta zgonu stanowi podstawę do wydania aktu zgonu. Bez niego nie będzie możliwe zakończenie umów, które zmarły zawarł, np. z operatorem telekomunikacyjnym, bankiem czy firmą ubezpieczeniową.

URZĄD STANU CYWILNEGO - AKT ZGONU

Udając się do Urzędu Stanu Cywilnego, przygotuj:

- kartę zgonu,
- dowód osobisty zmarłej osoby,
- swój dokument tożsamości do okazania (np. dowód osobisty lub paszport).

USC, po uzupełnieniu informacji dotyczących miejsca zamieszkania osoby zmarłej, wykształcenia oraz jej stanu cywilnego, bezpłatnie wystawi akt zgonu oraz jeden egzemplarz odpisu skróconego aktu zgonu. Dokument jest niezbędny do ubiegania się o świadczenie z ZUS – zasiłek pogrzebowy. Akt zgonu może być również konieczny do załatwienia innych formalności, np. urlopu okolicznościowego, ubiegania się o odprawę pośmiertną u pracodawcy itp.

Kiedy zgłosić zgon:

- » do 3 dni od wystawienia karty zgonu,
- » do 24 godzin od chwili zgonu – jeśli osoba zmarła na skutek choroby zakaźnej.

Kto może zgłosić zgon:

- » małżonek lub dzieci osoby zmarłej,
- » najbliższe spokrewnione osoby oraz powinowaci,
- » pełnomocnik jednej z powyższych osób (dowiedz się w USC, jak załatwić sprawę przez pełnomocnika),
- » osoby mieszkające w miejscu, w którym doszło do zgonu,
- » osoby, które były świadkami zgonu,
- » administrator budynku, w którym doszło do zgonu.

Gdy zgłosisz zgon, osoba zmarła zostanie automatycznie wymeldowana z miejsca pobytu stałego lub czasowego, a jej dowód osobisty zostanie unieważniony.

MIEJSCE POCHÓWKU

Z odpisem aktu zgonu idź do administracji cmentarza. Tam możesz zawrzeć umowę z właścicielem grobu. Wiąże się ona z uiszczeniem opłaty na okres 20 lat (w przypadku grobowców – 99 lat).

Prawo do grobu ma nieoczywisty – dwojaki: majątkowy i osobisty – charakter, przez co łączy w sobie elementy prawa własności i dobra osobistego.

Do czasu pierwszego pochówku prawo do grobu ma charakter wyłącznie majątkowy i możemy nim swobodnie dysponować. Z chwilą pochowania w grobie pierwszej osoby zmarłej, tracimy prawo do swobodnego dysponowania grobem i musimy się liczyć ze zdaniem najbliższych osoby, która jest pochowana w grobie.

Elementy osobiste prawa do grobu mają charakter przeważający i są związane z określoną osobą. Jako prawa osobiste są niezbywalne i niedziedziczne.

Współpraca z rodziną jest istotna w przypadku tzw. dochówki. W przykładowej sytuacji gdy w grobie spoczywa żona, dochowanie męża nie wymaga zgody rodziny. Sprawa dochówki staje się dyskusyjna, gdy w grobie zostali też pochowani inni członkowie rodziny nie z bezpośredniej linii rodzinnej lub osoby niespokrewnione. Wówczas najbliższe osoby zmarłych nabywają osobiste uprawnienia do grobu i decydowania o dochówku kolejnych zmarłych – każda z wymienionych osób ma z pozostałymi współuprawnionymi jednakowe prawa. Dlatego administrator może wezwać wyżej wymienione osoby do złożenia oświadczenia zgody na dochówkę, co musi nastąpić przed pochówkiem i mieć formę pisemną.

Dokonanie ekshumacji, postawienie pomnika i zmiana napisów na tablicach wymagają zgody administratora na podstawie umowy zawartej z właścicielem grobu.

ŚWIADCZENIA NA WYPADEK ŚMIERCI

1. Zasiłek pogrzebowy

Wypłacany jest przez ZUS osobom lub podmiotom, które zajęły się pochówkiem i pokryły koszty pogrzebu.

Gdy koszt pochówku przewyższy kwotę świadczenia, zasiłek pozostaje na niezmiennym poziomie. W przypadku udziału innej osoby w pokryciu kosztów ZUS wypłaca kwotę podzieloną wprost proporcjonalnie do poniesionych kosztów pogrzebu.

Co zrobić:

Złóż wniosek o wypłatę zasiłku pogrzebowego (Z-12) i dokumenty w ZUS osobiście lub przez pełnomocnika.

Jeśli pokryjesz koszty pogrzebu członka rodziny, w Twoim imieniu dokumenty może złożyć zakład pogrzebowy.

- » ZUS pomaga klientom w dopełnieniu formalności. To on wystąpi do Urzędu Stanu Cywilnego o odpis aktu zgonu, jeśli nie będzie on dołączony do wniosku o wypłatę zasiłku. We wniosku należy wpisać dane zmarłego: imię i nazwisko, numer PESEL, datę zgonu. Jeśli numer PESEL nie został nadany, trzeba wpisać miejscowość zgonu. Na tej podstawie ZUS wystąpi do urzędu o wydanie odpisu skróconego aktu zgonu, gdy wnioskodawcą jest członek rodziny zmarłego.
- » Oświadczenia i wnioski składa się papierowo lub elektronicznie poprzez Platformę Usług Elektronicznych (PUE) ZUS. Dokumenty przesłane e-mailem nie są rozpatrywane.
- » Dokumenty, które zgodnie z przepisami muszą być przekazane do ZUS w oryginale (np. rachunki poniesionych kosztów pogrzebu) trzeba złożyć w formie papierowej. Na stronie internetowej www.zus.pl można znaleźć szczegółowe wskazówki, jak złożyć wnioski za pośrednictwem PUE i jakie oświadczenia dołączyć.

Kto może ubiegać się o zasiłek:

- » członkowie rodziny,
- » pracodawca,
- » dom pomocy społecznej,
- » gmina,
- » powiat,
- » osoba prawna kościoła lub związku wyznaniowego,
- » osoba obca.

Kiedy złożyć wniosek o zasiłek:

- » do 12 miesięcy od dnia śmierci,
- » do 12 miesięcy od dnia pogrzebu – jeśli pojawił się problem z odnalezieniem zwłok lub identyfikacją zmarłego. W takim przypadku do wniosku trzeba dołączyć dokumenty, które potwierdzą powód opóźnienia np. zaświadczenie policji lub prokuratury.

Po upływie powyższych terminów dochodzi do przedawnienia roszczeń.

2. Odprawa pośmiertna

Jeśli osoba zmarła była zatrudniona, to małżonek lub osoby, którym przysługuje prawo do renty rodzinnej, mogą otrzymać również odprawę pośmiertną. Wysokość takiego świadczenia jest zależna od stażu zatrudnienia oraz liczby osób, którym odprawa będzie przysługiwać. Jest ono dzielone po równo każdej uprawnionej osobie, a w przypadku tylko jednego członka rodziny uprawnionego do odprawy pośmiertnej, odprawa przysługuje w wysokości połowy kwoty określonej w kodeksie pracy.

Kwota świadczenia:

- » przy zatrudnieniu krótszym niż 10 lat – wysokość miesięcznego wynagrodzenia,
- » przy zatrudnieniu wynoszącym 10 lat – wysokość trzymiesięcznego wynagrodzenia,
- » przy zatrudnieniu wynoszącym 15 lat – wysokość sześciomiesięcznego wynagrodzenia.

Odprawa pośmiertna podlega opodatkowaniu.

3. Renta rodzinna

To stałe świadczenie, które przysługiwać może małżonkowi osoby zmarłej, dzieciom (własnym, przysposobionym, przyjętym na wychowanie oraz dzieciom drugiego małżonka) oraz rodzicom. Renta rodzinna jest wypłacana przez ZUS, gdy zmarły przed śmiercią miał przyznane prawo do emerytury lub renty.

Do renty uprawnieni są:

- » **dzieci osoby zmarłej** – do czasu ukończenia 16 lub 25 lat; warunkiem otrzymywania świadczenia jest kontynuowanie nauki lub całkowita niezdolność do pracy przed ukończeniem 16 lub w trakcie trwania nauki przed 25 rokiem życia,
- » **wdowa lub wdowiec** – zyskują prawo do otrzymywania renty, gdy w chwili zgonu współmałżonka mieli ukończone 50 lat lub byli niezdolni do pracy. Jeśli do zgonu doszło wcześniej, a co najmniej jedno z dzieci kontynuuje naukę, wdowa lub wdowiec ma prawo do otrzymywania renty do chwili, gdy dziecko ukończy 18 rok życia,
- » **rodzice osoby zmarłej** – mogą otrzymać rentę po zmarłym, jeśli spełniają warunki takie same jak wdowa lub wdowiec oraz w sytuacji, gdy ich zmarłe dziecko w sposób znaczący przyczyniało się do ich utrzymywania.

Renta rodzinna wynosi określony procent renty, która przysługiwała by zmarłemu z tytułu niezdolności do pracy. W przypadku, gdy renta jest dzielona, otrzymać można: 85 proc. – dla jednej osoby uprawnionej, 90 proc. – dla dwóch osób uprawnionych, 95 proc. – dla trzech i więcej osób uprawnionych.

Wzór wniosku o rentę rodzinną (ERR) dostępny jest na stronie: <https://www.zus.pl/documents/10128/788036/ERR>

Do wniosku o otrzymanie renty rodzinnej należy dołączyć akt zgonu osoby zmarłej oraz odpisy aktów urodzenia i aktów stanu cywilnego, które stwierdzają stopień pokrewieństwa osób uprawnionych do otrzymania świadczenia.

4. Ubezpieczenie na wypadek śmierci

Poza pieniędzmi wypłacanymi określonym osobom na wypadek śmierci przez ZUS lub pracodawcę, świadczenia mogą być wypłacane także przez firmy ubezpieczeniowe, z którym osoba zmarła zawarła umowy ubezpieczenia na życie. Umowa taka szczegółowo określa zakres ochrony, warunki i wyłączenia odpowiedzialności ubezpieczyciela, wysokość świadczenia oraz to, kto jest uprawniony do wypłaty środków finansowych.

URLOP OKOLICZNOŚCIOWY

W związku ze śmiercią bliskiej osoby przysługuje **urlop okolicznościowy** w pracy. Pracodawca jest zobowiązany do jego udzielenia. Wymiar takiego urlopu jest związany ze stopniem pokrewieństwa z osobą zmarłą. Osoba, której zmarł rodzic, współmałżonek, dziecko, ojczym lub macocha, mogą otrzymać 2 dni urlopu. Gdy śmierć dotyczy babci, dziadka, rodzeństwa lub innej osoby pozostającej na utrzymaniu lub pod bezpośrednią opieką – przysługuje 1 dzień urlopu.

Chcąc skorzystać z urlopu okolicznościowego, musisz złożyć pisemny wniosek oraz przedstawić do wglądu akt zgonu, bez konieczności pozostawiania oryginału lub kopii dokumentu.

Jeśli posiadasz grupową polisę uwzględniającą śmierć najbliższych osób możesz również zgłosić ich śmierć do wydziału kadr twojego pracodawcy i ubiegać się o wypłatę przysługującego ubezpieczenia.

SPADEK

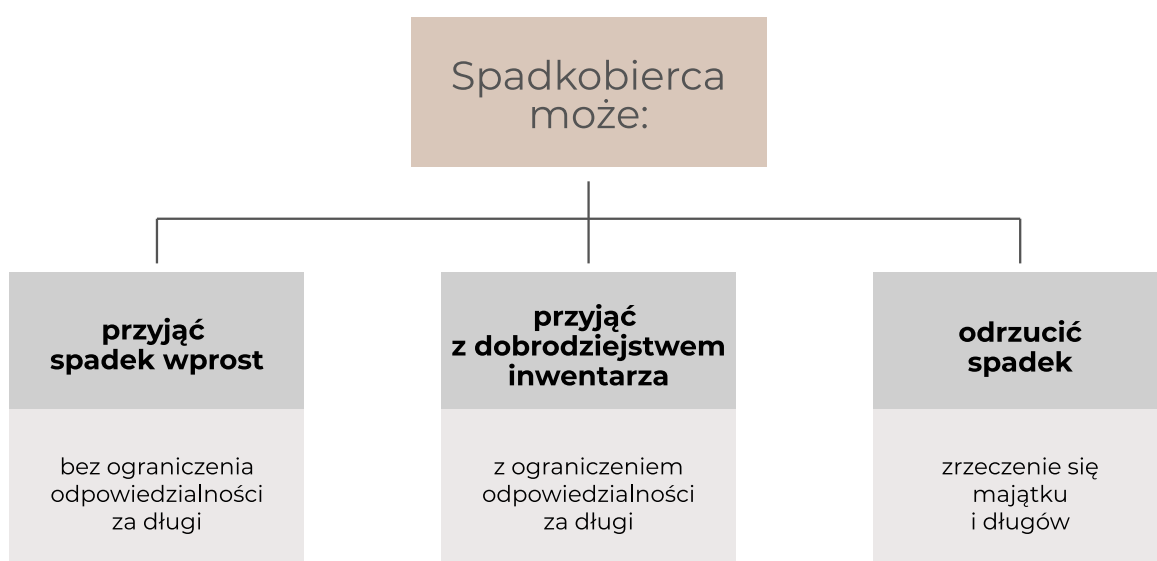
Prawdopodobnie najtrudniejszą procedurą po śmierci osoby bliskiej jest postępowanie spadkowe.

Spadek nabywa się z dobrodziejstwem inwentarza (tzn. odpowiedzialność za ewentualne długi spadkodawcy ponoszona jest do wartości ustalonego w wykazie albo spisie inwentarza spadku), o ile spadkobierca nie oświadczy inaczej. Oświadczenie dotyczące przyjęcia lub odrzucenia spadku dokonuje się przed sądem lub przed notariuszem.

Dlaczego to ważne?

Przyjęcie albo odrzucenie spadku jest o tyle istotne, że na tej podstawie ustala się odpowiedzialność poszczególnych spadkobierców przed bankami, towarzystwami ubezpieczeniowymi i windykatorami.

Zdarza się, że ostatnia wola zmarłego nie została spisana. W przypadku braku testamentu dziedziczenie odbywa się na podstawie przepisów prawa. Zgodnie z Kodeksem cywilnym, istnieją 4 grupy spadkobierców. Są to kolejno następujący bliscy zmarłego:

- » grupa I tzw. grupa zerowa – małżonek, dzieci oraz zstępni (potomkowie) dziecka, które nie dożyło otwarcia spadku,
- » grupa II – małżonek i rodzice, rodzeństwo i ich dzieci,
- » grupa III – dziadkowie i ich zstępni,
- » grupa IV – pasierbowie,
- » grupa V – gmina i Skarb Państwa.

Po zarejestrowaniu u notariusza aktu poświadczenia dziedziczenia lub od dnia uprawomocnienia się postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku, spadkobierca musi w przeciągu miesiąca zgłosić spadek w Urzędzie Skarbowym. Tylko spadkobiercy z tzw. zerowej grupy, czyli z najbliższej rodziny, są zwolnieni z podatku spadkowego. Muszą jednak zgłosić przyjęcie spadku w Urzędzie Skarbowym w terminie 6 miesięcy.

Kto może dziedziczyć po zmarłym?

- » Spadkobiercy testamentowi, czyli osoby, które zmarły wskazał w swoim testamencie.
- » Spadkobiercy ustawowi – określani na podstawie pokrewieństwa (dzieci, wnuki, prawnuki, rodzice) lub więzi prawnej (małżeństwo, przysposobienie).

Uregulowanie kwestii spadkowych jest niezwykle istotne w celu uzyskania m.in. tytułu do spadku. Aby skutecznie stać się właścicielem składników majątku spadkowego względem osób trzecich, najpierw musisz przeprowadzić odpowiednią procedurę nabycia spadku, czy to na drodze sądowej, czy w formie aktu notarialnego.

Czym jest zachowek?

Jeżeli z treści testamentu wynikałoby, że spadkodawca pominął swoich najbliższych krewnych, to mają oni prawo do tzw. zachowku – określonej części spadku, który dostaliby, jeśli zmarły nie sporządziłby testamentu. Wartość tzw. zachowku wynosi połowę tego, co spadkobiercy otrzymaliby w spadku bądź $\frac{2}{3}$ tego udziału, jeśli spadek dotyczy małoletnich i osób trwale niezdolnych do pracy. Dzieci, rodzice bądź małżonek, nawet jeśli nie są wymienione w testamencie, mogą dochodzić praw do części spadku od tych, którzy otrzymali go więcej, niż wynikałoby to z dziedziczenia ustawowego.

ZAMKNIĘCIE ZOBOWIĄZAŃ KONSUMENCKICH ZMARŁEGO

Wszystkim podmiotom, wobec których zmarły posiadał zobowiązania i umowy, należy zgłosić śmierć. W tym celu może być potrzebna kopia aktu zgonu.

Bardzo ważne jest sprawdzenie wszystkich zobowiązań, jakie płacił zmarły przed swoją śmiercią, np. umowa z bankiem, firmą pożyczkową, spółką ubezpieczeniową, wspólnotą mieszkaniową, spółdzielnią, siecią komórkową, operatorem gazowym lub energetycznym i wszelkimi innymi podmiotami.

W przypadku śmierci klienta umowa o świadczenie usług wygasa.

Aby tak się stało, dostawca usług musi zostać poinformowany o śmierci abonenta. Operator nie dostaje informacji z urzędu, że jego klient zmarł i nadal może wystawiać faktury na nazwisko zmarłego.

1. Sprawy finansowe

Do istotnych formalności należy zamknięcie wszystkich zobowiązań, w tym zamknięcie konta bankowego, które posiadała osoba zmarła. Do zablokowania konta bankowego i rozwiązania umowy najczęściej wystarczy akt zgonu. Z kolei do odblokowania środków może być również potrzebne postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku wydane przez sąd.

Rachunek bankowy

Całość majątku zgromadzonego na rachunku bankowym zmarłego wchodzi w skład spadku, który podlega dziedziczeniu przez spadkobierców. Pieniądze zmarłego można wypłacić na podstawie poświadczenia tytułu prawnego potwierdzającego spadek i złożenia dyspozycji wypłaty. Wcześniej, na podstawie rachunków z kosztów pogrzebu, można wypłacić z konta zmarłego kwotę, która je pokryje.

Karta kredytowa

Jeśli zmarły miał kartę kredytową, uprawniona osoba dokonująca czynności prawnych po zmarłym, może ją zablokować w banku po przedstawieniu aktu zgonu.

Kredyty i pożyczki

Śmierć kredytobiorcy nie prowadzi do natychmiastowej wymagalności (spłaty) kredytu. Nie wynika to jednak z żadnego przepisu. Zaciąganie kredytowe wejdzie w skład spadku po zmarłym jako jedno z pasywów (długów) spadkowych. Terminy płatności kredytu będą dotyczyły osobno każdej z rat zobowiązania.

Po śmierci kredytobiorcy najlepiej dokładnie sprawdzić całą dokumentację zmarłego, ponieważ wyznacza ona kolejność poszczególnych etapów procesu zakończenia zobowiązań, w tym takich jak: zachowanie obligatoryjnych terminów i konieczność wystąpienia do podmiotów, w których wydawane są dokumenty niezbędne do dopełnienia czynności urzędowych.

Do natychmiastowej spłaty kredytu może jednak dojść w sytuacji, kiedy w umowie kredytowej zostanie zawarty odpowiedni zapis. Wówczas termin przedawnienia wynosi trzy lata dla całej istniejącej kwoty zobowiązania i upływa po trzech latach od śmierci kredytobiorcy.

Sprawy dotyczące umorzenia kredytu mają indywidualny charakter. Kredyt może zostać umorzony w całości lub częściowo. Umorzenie wiąże się z obowiązkiem zapłaty podatku dochodowego od osób fizycznych.

Firmy pożyczkowe

Zobowiązania po zmarłym z tytułu zawartych umów w firmach pożyczkowych, również wejdą w skład spadku po zmarłym jako długi, które spadkobiercy będą zobowiązani spłacić.

Windykacja i komornik

Po śmierci dłużnika masa spadkowa, w tym długi, podlega dziedziczeniu. Jeśli długi po zmarłym odziedziczyli jego spadkobiercy, wierzyciel może dochodzić od nich spłaty. Aby dowiedzieć się, kto odziedziczył masę spadkową, wierzyciel powinien w pierwszej kolejności skierować do sądu pismo z zapytaniem, czy postępowanie spadkowe już się odbyło.

W zależności od tego, jaką odpowiedź uzyska, może:

- » złożyć wniosek o wydanie odpisu postanowienia o nabyciu spadku – jeśli postępowanie spadkowe zostało już zakończone,
- » złożyć wniosek o rozpoczęcie postępowania spadkowego – jeśli jeszcze się nie odbyło.

Po ustaleniu, kto odziedziczył masę spadkową zmarłego, wierzyciel może polubownie wezwać spadkobiercę do spłaty. Jeśli nie odzyska należności w toku „miękkiej” windykacji, może rozpocząć etap windykacji „twardej” i wstąpić na drogę postępowania sądowego. Jeśli uzyska tytuł egzekucyjny opatrzony klauzulą wykonalności, będzie miał prawo przekazać sprawę kancelarii komorniczej, która rozpocznie postępowanie egzekucyjne. W toku egzekucji komornik będzie mógł zająć majątek spadkobiercy: jego wynagrodzenie, należące do niego ruchomości lub nieruchomości.

2. Ubezpieczenia

W sytuacji śmierci bliskiej Ci osoby musisz pamiętać o innych zobowiązaniach finansowych zmarłego.

Jeśli taka osoba posiadała różnego rodzaju umowy ubezpieczenia, należy zgłosić fakt zgonu ubezpieczycielowi – jeśli będziesz beneficjentem takiej umowy, otrzymasz należną Ci sumę ubezpieczenia.

OC

Np. samochodu – nowy właściciel powinien zgłosić się do towarzystwa ubezpieczeniowego z aktem zgonu i aktem darowizny lub testamentem, by został wpisany w polisę.

Ubezpieczenie dobrowolne

Np. mieszkania – trzeba dostarczyć do towarzystwa ubezpieczeniowego akt zgonu i akt darowizny lub testament, by zakończyć umowę ubezpieczenia.

Polisa na życie

Pieniądze z polisy zmarłego otrzymuje osoba, którą wskazał on w polisie (uposażony). Jeśli takiej osoby nie wskazał, pieniądze otrzymają spadkobiercy.

Otwarty Fundusz Emerytalny

Pieniądze z OFE są częścią majątku zmarłej osoby. Dziedziczą je spadkobiercy i osoby wskazane przez zmarłego w umowie z OFE.

3. Mieszkanie

a. własnościowe/wspólnota mieszkaniowa:

Jeżeli zmarły pozostawił po sobie testament, wówczas mieszkanie dziedziczy ten, kto został wskazany przez spadkodawcę.

W przypadku, gdy nie ma testamentu, w pierwszej kolejności dziedziczą małżonek i dzieci zmarłego. Jeżeli potomek spadkodawcy nie dożył otwarcia spadku, czyli zmarł przed nim, prawo przechodzi na wnuki spadkodawcy. W przypadku kolejnych grup spadkobierców ich prawo do dziedziczenia pojawia się dopiero wtedy, gdy brak jest osób przypisanych do wcześniejszej grupy.

W sytuacji, gdy z rodziny zmarłego nie ma nikogo, kto byłby uprawniony do dziedziczenia, spadek przypada gminie ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy. Jeżeli miejsce ostatniego zamieszkania spadkodawcy nie da się ustalić lub znajdowało się za granicą, spadek przypada Skarbowi Państwa.

b. spółdzielcze:

Dziedziczeniu podlegają lokale objęte prawami własności (własnościowe i z prawem odrębnej własności). Mieszkanie ze spółdzielczym lokatorskim prawem do lokalu nie podlega dziedziczeniu. Dziedziczy się jedynie opłacony wkład.

c. komunalne:

Ze względu na fakt, że mieszkania komunalne nie są własnością ich lokatorów, niemożliwe jest dziedziczenie tego typu nieruchomości. Istnieje jednak opcja podjęcia innych działań, które spowodują, że dane lokum będzie mogło być użytkowane przez osoby najbliższe zmarłego najemcy.

Prawo najmu lokalu mieszkalnego po zmarłej osobie przechodzi na oznaczone osoby niezależnie od tego, czy są one spadkobiercami. W przypadku śmierci najemcy w stosunek najmu wstępują: małżonek niebędący współnajemcą, dzieci najemcy i jego współmałżonka, inne osoby, wobec których najemca był zobowiązany do świadczeń alimentacyjnych oraz osoba pozostająca faktycznie we wspólnym pożyciu z najemcą np. w konkubinacie.

Warunkiem koniecznym jest jednak, by te osoby zamieszkiwały na stałe z najemcą w tym lokalu do chwili jego śmierci. Nie wystarczy zatem, że były zameldowane w tym samym mieszkaniu. Przed przyznaniem prawa do najmu danego lokalu komunalnego samorządy prowadzą wywiad środowiskowy, by zorientować się, czy przyszły najemca rzeczywiście mieszkał w danym lokalu.

4. Operator energetyczny i gazowniczy

Bardzo ważną kwestią jest przepisanie umowy na dostawę prądu i gazu. Jeśli operator nie otrzyma informacji o śmierci klienta, będzie nadal naliczał opłaty stałe za kolejne miesiące. W związku z tym spółka świadcząca usługi energetyczne lub gazowe może wystąpić z roszczeniem do spadkobierców. Sytuacje te ujawniają się np. przy składaniu reklamacji lub zgłoszeniu wniosku o wymianie układu rozliczeniowo-pomiarowego.

Prawo nie reguluje formalności związanych z zakończeniem trwania umowy na dostawę prądu lub gazu, zawarcia nowej lub przepisaniem licznika na wypadek śmierci abonenta. Nie ma konieczności wypowiedzania umowy, można skorzystać z przeniesienia praw własności np. w drodze cesji.

Jeżeli zależy Ci na kontynuacji dostaw prądu lub gazu, skontaktuj się bezpośrednio ze sprzedawcą, aby przedstawić dokumenty i zawrzeć nową umowę. Weź ze sobą odpis aktu zgonu abonenta, przedstaw tytuł prawny do nieruchomości oraz dokument (np. akt notarialny) poświadczający, że jesteś jedynym spadkobiercą lub zgodę innych spadkobierców stanowiącą poświadczenie dziedziczenia.

Na podstawie ostatniego rachunku można ustalić, kto jest sprzedawcą prądu lub gazu. W wypadku braku rachunku nazwę sprzedawcy można ustalić u dystrybutora zarządzającego infrastrukturą. Kontakt ze sprzedawcą pozwoli na ustalenie sposobu rozliczania.

Przenosząc prawa własności, sprawdź, jak chcesz być rozliczany, czy według taryfy, czy na podstawie złożonej oferty.

5. Telekomunikacja

Abonament telefoniczny – aby zablokować konto u operatora sieci komórkowej, napisz wniosek o rozwiązanie umowy i dołącz do niego kopię aktu zgonu. Umowa będzie rozwiązana z pominięciem okresu wypowiedzenia.

6. Serwisy społecznościowe (Facebook)

Facebook - jeśli zmarły miał profil na Facebooku, członek rodziny lub wykonawca testamentu może zamknąć jego konto. Trzeba dostarczyć administratorom portalu akt zgonu lub akt urodzenia zmarłego. Konto można też przełączyć w status in memoriam (ku pamięci). Może to zrobić każdy, kto udowodni, że użytkownik zmarł. Podobne zasady obowiązują na innych serwisach społecznościowych: Instagramie oraz X.

KOPERTA „NA WSZELKI WYPADEK”

Warto przemyśleć sporządzenie listy zawierającej wszystkie istotne informacje oraz zgromadzenie najważniejszych dokumentów na wypadek własnej śmierci. Materiały te możesz umieścić w jednej kopercie i pozostawić ją w rękach zaufanej osoby (członka rodziny, najbliższego przyjaciela, prawnika, lekarza). Takie informacje z pewnością będą pomocne.

Co może się znaleźć w kopercie „na wszelki wypadek”?

1. **Informacja wstępna** – czyli opis, czym jest zgromadzony w kopercie zestaw dokumentów i materiałów.
2. **Najważniejsze kontakty** – numery telefonów i adresy osób dla Ciebie najważniejszych, czyli tych, które zostaną zawiadomione w pierwszej kolejności.
3. W przypadku, kiedy nie masz rodziny – informacja o ustanowieniu osoby upoważnionej do wizyt w szpitalu, czy pozyskiwania dokumentacji medycznej.
4. **Treść testamentu** oraz wszelkich pełnomocnictw, jakie ustanowisz.
5. **Emerytura** – informacje o emeryturze, Otwarty Fundusz Emerytalny, Indywidualne Konto Emerytalne, Indywidualne Konto Zabezpieczenia Emerytalnego, Pracownicze Plany Kapitałowe i inne istotne.
6. **Pracodawca** – jeśli pracujesz, podaj informacje o pracodawcy, a także o ewentualnych pożyczkach zaciągniętych w miejscu zatrudnienia (różaż dołączenie kopii zeznania podatkowego)
7. **Banki** – wskaż listę banków, SKOKów, firm pożyczkowych, a także wystawców kart kredytowych z podaniem numerów kont, na których masz rachunki, lokaty, karty płatnicze, kredytowe i debetowe; dobrze jest podać loginy i kody PIN umożliwiające skorzystanie z kont i kart; dobrze jest też sporządzić listę wszystkich pożyczek i zadłużeń oraz ich wysokości z podaniem danych banku lub firmy pożyczkowej.

8. **Hipoteka** – dane banku, w którym masz kredyt hipoteczny; informacje, na jakich warunkach kredyt jest zawarty; dyspozycje, co na wypadek śmierci jednego z kredytobiorców.
9. **Ubezpieczenia** – informacja o posiadanych polisach na życie, wszelkich innych polisach ubezpieczeniowych dotyczących naszego mienia (optymalnie z numerami polis, czy z informacjami o płatnościach składek).
10. **Informacje inwestycyjne** – z jakimi podmiotami zawarliśmy umowy inwestycyjne, jakiego rodzaju inwestycje posiadamy, dane o akcjach, obligacjach, w tym dane do osoby kontaktowej z biura maklerskiego, klucze prywatne do posiadanych kryptoaktywów.
11. **Informacje o pożyczkach prywatnych** – dane o wszystkich pożyczkach (zarówno tych, jakie wzięliśmy, jak i tych, jakich udzieliśmy) - u kogo i ile, z jakim terminem, na jaki procent i na jakich warunkach.
12. **Zobowiązania i długi** – napisz szczegółowo, jakie masz długi i krótkoterminowe zobowiązania, w szczególności: postępowania windykacyjne, komornicze i z jakich tytułów je posiadamy.
13. **Mieszkanie** – akty notarialne potwierdzające własność nieruchomości, a także informacje o obciążeniach, kredytach, hipotekach (możesz dodać i opisać komplet kluczy do mieszkania, skrzynki pocztowej, piwnicy, strychu, garażu itp.). Jeśli którąś z nieruchomości wynajmujesz (firmie lub osobie fizycznej) – dołącz umowę najmu z podaniem danych najemcy.
14. **Samochód** – kopia dokumentów samochodu, ubezpieczeniu OC i AC, informacje o przeglądach technicznych oraz serwisie (do koperty możesz włożyć zapasowe kluczyki).
15. **Rachunki** - lista instytucji, z którymi podpisaliśmy umowy na świadczenie usług – wspólnota / spółdzielnia, dostawca energii, gazu, internetu, telewizji kablowej itp.
16. **Komputer** – login i hasło do komputera, skrzynek e-mailowych, zasobów w chmurze, informacje o istotnych programach komputerowych – subskrypcjach usług itp.
17. **Serwisy społecznościowe** – informacje o loginach i hasłach do kont na serwisach społecznościowych (możesz wcześniej określić, co stanie się z Twoimi kontami i jaki mają mieć status po śmierci).

18. **Komórka** – dane umożliwiające odblokowanie telefonu i usług podpiętych pod Twój telefon (np. hasła do aplikacji służących do e-płatności).
19. **Działalność gospodarcza** – jeśli taką prowadzisz, wskaż wszystkie istotne dane: numer KRS, dane z CEIDG, NIP, REGON, informacje o właściwym Urzędzie Skarbowym, ZUS-ie itd., oraz dane osób (księgowa, prawnik, partnerzy biznesowi, wspólnicy spółki cywilnej, zarządca sukcesyjny).
20. W kopercie możesz zamieścić także oświadczenia dotyczące ewentualnego pobrania organów do przeszczepu i wszelkie kluczowe ustalenia osobiste, np. rodzaj pochówku (kremacja), typ ceremonii (religijna, czy świecka) itp.
21. Pamiętaj o aktualizowaniu wskazanych informacji, np. raz w roku i wpisywaniu informacji o dacie aktualizacji (np. na pierwszej stronie całego pakietu).

